

Zpráva o šetření z vlastní iniciativy ve věci výkonu veřejného opatrovnictví městysem Kovářská

Ve dnech 6. až 9. listopadu 2023 proběhla systematická návštěva v Domově pro osoby se zdravotním postižením Kovářská (domov), jehož zřizovatelem je městys Kovářská. Během návštěvy vyvstaly pochybnosti o tom, zda městys Kovářská jedná jako veřejný opatrovník v zájmu svých opatrovanců, jimiž je 45 klientů domova. Zahájil jsem proto šetření z vlastní iniciativy¹ a zaměřil se na plnění těchto povinností opatrovníka:

- udržovat s opatrovancem vhodným způsobem a v potřebném rozsahu pravidelné spojení,
- projevovat o opatrovance skutečný zájem,
- starat se o naplnění opatrovancových práv a chránit jeho zájmy, jakož i
- jednat za opatrovance jen ve věcech, které určil soud, a
- hospodařit s majetkem opatrovance s péčí řádného hospodáře.

Jelikož je veřejný opatrovník současně zřizovatelem domova, v některých bodech budu odkazovat na zprávu z návštěvy zařízení,² kterou zasílám řediteli domova a starostovi městyse Kovářská.

Při hodnocení jsem vycházel z dokumentace vedené opatrovníkem a domovem a z rozhovorů s pracovnící pověřenou výkonem opatrovnictví, klienty a personálem domova.

A. Shrnutí závěrů

Městys Kovářská jako veřejný opatrovník své povinnosti **neplní řádně**.

- S opatrovanci není v takovém kontaktu, který by mu umožnil zjistit jejich přání a zájmy. V jejich naplňování je tak nemůže dostatečně podpořit.
- Pana A zastupuje i v oblasti, ve které ho soud neomezil ve svéprávnosti.
- S penězi opatrovanců nenakládá s péčí řádného hospodáře, když z nich hradí základní vybavení pokoje, které by mělo být součástí ubytování v domově, za něž opatrovanci platí.
- Nehájí práva opatrovanců, která mají jako pacienti ze zákona o zdravotních službách, jako klienti sociální služby ze zákona o sociálních službách³ a jako lidé s postižením z Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením.⁴
- Nevede řádně opatrovnické spisy.

1 Ustanovení § 9 a 14 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv.

2 Zpráva z návštěvy zařízení ze dne července 2024, sp. zn. 85/2023/OZP.

3 Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

4 Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením, vyhlášená pod č. 10/2010 Sb. m. s.

Tyto nedostatky zapadají do paternalistického přístupu k opatrovancům, který lze pozorovat i ve způsobu poskytování sociální služby v domově. Opatrovník je nepodporuje v samostatném a nezávislém způsobu života či v pracovním uplatnění.

Protože je opatrovník klientů současně zřizovatelem domova, ve kterém žijí, existuje vysoké riziko střetu zájmů. S tímto rizikem opatrovník nepracuje, což má za následek, že v některých ohledech upřednostňuje zájmy a potřeby domova nad zájmy opatrovanců.

Jeví se tak, že opatrovník místo s opatrovanci řeší jejich záležitosti s personálem domova. Společně se domlouvají na tom, co je pro klienty/opatrovance nejlepší, a podle toho konají.

B. Obecné informace o výkonu opatrovnictví

Městys Kovářská vykonává opatrovnictví u 45 klientů domova. Úřad je vzdálen asi 600 m od domova. Opatrovanci jsou různého věku (od třicátníků až po klienty seniorského věku), mají různou míru postižení, potřeb a samostatnosti. Někteří komunikují verbálně, jiní používají obrázky nebo komunikují pomocí zvuků, gest, mimiky. Jejich potřeby jsou velmi různorodé, stejně jako běžné zájmy a příležitosti k seberealizaci jejich vrstevníků v komunitě.

C. Hodnocení výkonu veřejného opatrovnictví

C.1 Skutečný zájem o opatrovance a přihlížení k jeho názorům

Podle občanského zákoníku má opatrovník povinnost udržovat s opatrovancem vhodným způsobem a v potřebném rozsahu pravidelné spojení a projevovat o něj skutečný zájem.⁵ Má dbát názorů opatrovance, neustále k nim přihlížet a jeho záležitosti zařizovat v souladu s nimi.⁶

Povinnost projevovat skutečný zájem znamená, že výkon opatrovnictví by neměl být jen formální. Opatrovník by se o opatrovance měl upřímně zajímat a měl by mít snahu blíž ho poznat,⁷ zjistit jeho přání, zájmy či názory.

K tomu, aby opatrovník mohl opatrovance poznat a zjistit jeho přání, zájmy, dovednosti, jakož i oblasti, v nichž potřebuje podporu, musí s ním komunikovat nebo si musí zajistit někoho, kdo mu pomůže, aby si s opatrovancem navzájem porozuměli.

Domov komunikační schopnosti opatrovanců systematicky nemapuje a nerozvíjí (viz kapitolu 2.4 zprávy z návštěvy zařízení). Opatrovanci (kteří to potřebují) nemají nastavený funkční komunikační systém, který by jim umožnil, příp. zjednodušil komunikaci s dalšími lidmi. Opatrovnické spisy neobsahují informaci o tom, jak opatrovanec komunikuje, ani záznamy o rozhovorech opatrovníka s opatrovanci nebo záznamy z návštěv v domově.

5 Ustanovení § 466 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

6 Ustanovení § 467 odst. 1 občanského zákoníku.

7 Ministerstvo vnitra, *Veřejné opatrovnictví. Praktický průvodce a rádce úředníka*, Online, PDF. Ministerstvo vnitra, 2019. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/verejne-opatrovnictvi.aspx> [cit. 2024-3-4].

Přestože pracovnice pověřená výkonem opatrovnictví tuto pozici vykonává již od roku 2017, najdeme v opatrovnických spisech pouze jednoslovné poznámky, jako např. zájmy klienta A jsou „TV, rádio, jezdí na výlety“ a jeho přáním je „přehrávač“ (rozbíjí). Mezi zájmy klienta B patří „kouření, káva, výlet, je náročný, pracovitý“ a jeho přáními jsou „káva, cigarety, párky, pivo, tyčinky“. U klientky C se popisují zájmy jako „TV, rádio, písničky, tancuje, občas pomáhá, maluje“ a jako přání se uvádí „diskotéky, akce, šaty“. Ve zprávách pro soud (kromě části o hospodaření) se u jednotlivých klientů opatrovník opakuje.

Klient A

Rok 2020

K Vaší žádosti o sdělení zprávy o shora jmenovaném, kterému je Městys Kovářská od 28. 1. 2016 ustanoven opatrovníkem Vám uvádíme, že jmenovaný má diagnostikovanou mentální retardaci. K jeho osobě je třeba odborného dohledu. Samostatně je schopen pouze určitých úkonů. Rád poslouchá hudbu, sleduje TV a chodí na krátké procházky. Má proměnlivé změny nálad. Jeho zdravotní stav je dlouhodobě neměnný. V DOZP Kovářská je o jeho osobu řádně postaráno. Stravování je zajištěno 5x denně, praní, žehlení a úklid je prováděn dle potřeby. V souladu se zákonem o sociálních službách jsou zpracovány individuální plány, včetně cílů jmenovaného.

Rok 2021

K Vaší žádosti o sdělení zprávy o shora jmenovaném, kterému je Městys Kovářská od 28. 1. 2016 ustanoven opatrovníkem Vám uvádíme, že jmenovaný má diagnostikovanou mentální retardaci. K jeho osobě je třeba odborného dohledu. Samostatně je schopen pouze určitých úkonů. Rád poslouchá hudbu, sleduje TV a chodí na krátké procházky. Má proměnlivé změny nálad. Jeho zdravotní stav je dlouhodobě neměnný. V DOZP Kovářská je o jeho osobu řádně postaráno. Stravování je zajištěno 5x denně, praní, žehlení a úklid je prováděn dle potřeby. V souladu se zákonem o sociálních službách jsou zpracovány individuální plány, včetně cílů jmenovaného.

Rok 2022

K Vaší žádosti o sdělení zprávy o shora jmenovaném, kterému je Městys Kovářská od 28.1.2016 ustanoven opatrovníkem Vám uvádíme, že jmenovaný má diagnostikovanou mentální retardaci. K jeho osobě je třeba odborného dohledu. Samostatně je schopen pouze určitých úkonů. Rád poslouchá hudbu, sleduje TV a chodí na krátké procházky. Má proměnlivé změny nálad. Jeho zdravotní stav je dlouhodobě neměnný. V DOZP Kovářská je o jeho osobu řádně postaráno. Stravování je zajištěno 5x denně, praní, žehlení a úklid je prováděn dle potřeby. V souladu se zákonem o sociálních službách jsou zpracovány individuální plány, včetně cílů jmenovaného. V loňském roce byli uděleny souhlasy s očkováním proti Covid-19, s očkováním proti chřipce a se zubními ošetřeními.

Pracovnice pověřená výkonem opatrovnictví uvedla, že domov navštěvuje 6–7x ročně. Výkonem opatrovnictví je pověřená od roku 2017. Klienti ji znají jménem a mluvili o ní hezky. V době návštěvy např. jednomu z klientů instalovala žaluzie. Personál si spolupráci chválil.

Přestože příslušná pracovnice navštěvuje domov celkem často, nezjišťuje, a pokud ano, tak nezaznamenává informace, které potřebuje opatrovník pro plnění svých povinností.

Opatrovník neprojevuje o opatrovance dostatečný zájem v tom smyslu, že nezjišťuje jejich schopnosti, potřeby, přání a názory, a tak k nim ani nemůže přihlížet a jednat v souladu s nimi.

C.2 Jednání za opatrovance v rozsahu, který určil soud

Opatrovník za opatrovance jedná jen v oblastech, které v rozhodnutí určil soud.

To, ve kterých oblastech soud omezil člověka ve svéprávnosti, je důležité jak pro opatrovníka, tak pro domov. Bez těchto informací se totiž může stát, že opatrovník nebo domov budou člověka omezovat i ve věcech, kde jim to nepřísluší, nebo mu naopak neposkytnou podporu a ochranu tam, kde je to třeba. Domov nemá k dispozici u všech opatrovanců aktuální rozhodnutí soudu o omezení svéprávnosti či o prodloužení tohoto omezení.

Pan A je soudem omezen ve svéprávnosti široce, nikoli však v oblasti poskytování zdravotních služeb.⁸

Opatrovník pana A opakovaně zastoupil v záležitostech týkajících se poskytování zdravotních služeb (souhlas s očkováním, se zubním ošetřením včetně anestezie a trhání zubů).

Opatrovník jednal za opatrovance i v oblasti, ve které nebyl soudem omezen ve svéprávnosti.

C.3 Hospodaření s majetkem opatrovance

Pokud opatrovník za opatrovance hospodaří s jeho penězi a spravuje jeho majetek, musí postupovat s péčí řádného hospodáře. Ta obecně vyžaduje výkon s potřebnými znalostmi a pečlivostí, jakož i s nezbytnou loajalitou.⁹ Řádný hospodář se rozhoduje na základě dostatečných informací a koná v dobré víře ve prospěch toho, s jehož majetkem hospodaří bez preferování vlastních soukromých zájmů.¹⁰

Minimální vybavení pokoje v zařízení sociálních služeb má člověku umožnit sedět, ležet, ukládat si věci běžné denní potřeby a dělat aktivity, jako je např. psaní, čtení, stravování. V případě zdravotních potřeb klienta je nutno volit nábytek speciální.¹¹

8 Vycházím z rozhodnutí soudu o omezení svéprávnosti ze dne 21. ledna 2016, sp. zn. 15 P 43/2013, přičemž doba omezení svéprávnosti (ve stejném rozsahu) byla prodloužena rozhodnutím soudu ze dne 4. dubna 2019. Soud pana A omezil následovně: není schopen samostatně právně jednat v oblasti rodinně právní, obchodně právní, pracovní právní, v oblasti občanského práva pak není schopen samostatně právně jednat v oblasti bydlení a oblasti nakládání s majetkem a příjmy, není schopen samostatně uzavírat pracovní smlouvy, kupní smlouvy, smlouvy s finančními a pojišťovacími institucemi, smlouvy o půjčkách a smlouvy úvěrové. Není schopen výkonu volebního práva.

9 Ustanovení § 949 občanského zákoníku in ŠVESTKA, Jiří, Jan DVOŘÁK, Josef FIALA, Michaela ZUKLÍNOVÁ, Ondřej MOCEK aj. Občanský zákoník: Komentář, Svazek II, (§ 655-975) [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-4-23]. ASPI_ID KO89_b2012CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

10 Ustanovení § 159 občanského zákoníku in ŠVESTKA, Jiří, Jan DVOŘÁK, Josef FIALA aj. Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654) [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2024-3-4]. ASPI_ID KO89_a2012CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

11 Ministerstvo práce a sociálních věcí, Doporučený postup č. 2/2016 Materiálně-technický standard pro služby sociální péče poskytované pobytovou formou, Online. Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2016. Dostupné z https://www.mpsv.cz/documents/20142/225517/Doporučený_postup_Materialne_technický_standard.pdf/cfeaea04-4b3d-ed52-e383-4ebbd7609f96 [cit. 2024-3-4].

Opatrovanci uzavřeli s domovem smlouvu o poskytnutí sociální služby, která v článku II upravuje ubytování. U některých klientů není upřesněno, čím bude pokoj vybaven, u jiných je uvedeno „dle možností a domluvy“ a u dalších je zmíněna např. válenda a skříň.

Opatrovník opakovaně řadě opatrovanců kupuje z jejich prostředků postele, tedy základní vybavení pokoje. Některým v roce 2018/2019 pořídil váleнды a v roce 2023 chtěl pořídít postele nové. O vysvětlení, proč je potřeba kupovat nové vybavení, požádal opatrovníka soud, který uvolnění částek z vkladních knížek měl schvalovat a nakonec schválil. Opatrovník uvedl, že váleнды (které sám z peněz opatrovanců pořídil) jsou již proleželé a nevyhovující.¹² Samotní opatrovanci se do výběru postelí nijak nezapojovali (rovněž viz kapitolu 3.3.1 zprávy z návštěvy).

Klienti (zastoupeni opatrovníkem) mají s domovem uzavřené příkazní smlouvy. Domov má na základě těchto smluv *de facto* hospodařit s penězi klientů.

Klienti mají vkladní knížky a o schválení každého výběru musí opatrovník žádat soud a zdůvodnit, na co peníze použije. Výběr musí soud schválit. Opatrovník musí následně soudu zaslat vyúčtování nákupu a ten opět musí vydat usnesení, kterým vyúčtování schválí.

Pracovnice pověřená výkonem opatrovnictví také vyjádřila obavu z toho, jak by se soud díval na to, kdyby chtěla jednomu klientovi vybrat peníze, aby si mohl koupit více cigaret, nebo by si jiný klient chtěl koupit herní konzoli nebo notebook (soud by se podle ní mohl divit, na co lidé s mentálním postižením tyto věci potřebují).

Opatrovník nepostupuje s péčí řádného hospodáře, když z peněz klientů hradí základní vybavení domova a své povinnosti v této oblasti *de facto* na domov přenesl. Současný způsob nakládání s penězi klientů znesnadňuje pružně reagovat na přání a potřeby opatrovanců a v některých případech vede k tomu, že tyto nejsou ze strany opatrovníka vyslyšeny.

C.4 Naplňování práv opatrovanců a ochrana jejich zájmů

C.4.1 Poskytování zdravotních služeb

Pro poskytování zdravotních služeb se až na výjimky stanovené zákonem o zdravotních službách vyžaduje informovaný souhlas pacienta.¹³ Ten musí být udělen poté, co ho zdravotnický personál řádně poučí o okolnostech a rizicích plánovaného lékařského úkonu. Bez toho je udělený souhlas neplatný.¹⁴

Pokud je člověk omezen ve svéprávnosti v oblasti zdravotních služeb, informovaný souhlas za něj uděluje opatrovník.

12 Např. u pana B a paní C.

13 Ustanovení § 34 odst. 1 ve spojení s § 31 zákona o zdravotních službách.

14 Zpráva veřejného ochránce práv z návštěv školských zařízení pro výkon ústavní výchovy ze dne 21. prosince 2021, str. 57, [eso.ochrance.cz](https://www.eso.ochrance.cz)

I člověk, který je omezen v oblasti zdravotních služeb, může informovaný souhlas udělit, pokud ošetření či jednoduchý zákrok chápe.¹⁵ Pokud souhlas udělit nemůže, musí lékař zjistit jeho názor na zamýšlenou zdravotní službu,¹⁶ poskytnout mu potřebné informace a odpovědět případné dotazy,¹⁷ to vše ve formě, která bude pro člověka s postižením srozumitelná.¹⁸ Pokud poskytovatel zdravotních služeb nerespektuje práva opatrovanců jako pacientů, má je opatrovník hájit.¹⁹

Zdravotní péči, včetně návštěv lékařů či očkování, zajišťuje domov. Opatrovník za opatrovance v oblasti zdravotních služeb jedná, pokud tak rozhodl soud. Ve spisech se nachází dokument, v němž opatrovník dal souhlas za všechny opatrovance s ošetřením u zubního lékaře, včetně případného podání anestezie, extrakce zubů a nahlížení do zdravotnické dokumentace (bez uvedení toho, kdo je oprávněn nahlížet). Obdobně jsou formulovány i souhlasy u konkrétních opatrovanců, které se také nacházely ve spise. Souhlasy s poskytováním zdravotních služeb opatrovník patrně předává domovu a ten je následně předá poskytovatelům zdravotních služeb, k nimž klienty doprovází. S lékaři komunikuje personál domova.

V dokumentaci opatrovníka nebyly žádné záznamy (kromě souhlasů) vztahující se k aktuálnímu zdravotnímu stavu opatrovanců, jejich potřebám a schopnostem v této oblasti. Ve zprávách opatrovníka pro soud nalezneme informace o diagnóze opatrovance (často s dodatkem o neměnnosti stavu) a o tom, co se v uplynulém období v této oblasti událo (např. očkování, udělen souhlas s ošetřením u zubaře).

Opatrovník nemá fakticky žádné informace o zdravotním stavu opatrovanců, přestože za ně jedná v oblasti poskytování zdravotních služeb. Lze pochybovat i o tom, že souhlasy, které s poskytováním zdravotních služeb uděluje, jsou informované, a tedy platné. To, zda poskytovatelé zdravotních služeb ke klientům přistupují tak, jak předpokládá zákon o zdravotních službách, neřeší.

Opatrovnictví v této oblasti tak vykonává pouze formálně a nehájí práva opatrovanců při poskytování zdravotních služeb.

C.4.2 Zaměstnávání

Lidé s postižením mají právo na práci na rovnoprávném základě s ostatními, a to ideálně na otevřeném trhu práce.²⁰ Pokud si to opatrovanci přejí, je opatrovník (stejně jako domov) povinen podporovat jejich přiměřené pracovní uplatnění podle jejich individuálních schopností.

15 Ustanovení § 35 odst. 1 a 3 zákona o zdravotních službách.

16 Ustanovení § 35 odst. 1 zákona o zdravotních službách.

17 Ustanovení § 31 odst. 5 zákona o zdravotních službách.

18 Ustanovení § 30 odst. 1 zákona o zdravotních službách.

19 Ustanovení § 466 odst. 1 občanského zákoníku.

20 Článek 27 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením.

Někteří opatrovanci by chtěli pracovat, někteří vykonávají pomocné práce v zařízení nebo u obyvatel obce (viz kapitolu 3.2.3 zprávy z návštěvy). Pracovnice pověřená výkonem opatrovnictví uvedla, že v minulosti stála o to, aby opatrovanci pracovali v technických službách města. To jí měla tehdejší vrchní zdravotní sestra domova rozmluvit, protože klienti užívají léky. Nadále se tedy o toto téma nezajímala. Někteří opatrovanci roznášejí místním lidem každý den obědy. Právničky Kanceláře potkaly klienty, kteří nesli v taškách někdy i pět obědů. Klienti za tuto práci nedostávají žádné peníze, resp. obyvatelé jim za přinesení oběda dají 5 až 10 Kč.

Pokud by opatrovanci obědy neroznášeli a městys by chtěl službu pro své občany udržet, musel by ji hradit. Opatrovanci tedy vykonávají práci, za kterou by měli být zaplaceni, stejně jako kdyby ji vykonával někdo jiný, např. externí firma.

To, že opatrovanci užívají léky nebo mají epilepsii, samo o sobě neznamená, že vůbec nemohou pracovat. Znamená to pouze tolik, že mohou vykonávat jen takovou práci, která bude odpovídat jejich schopnostem a bude přizpůsobená jejich potřebám.

Opatrovance by při pracovním uplatnění mělo podporovat i zařízení. Nabízí se tak, aby se tak dělo ve spolupráci s opatrovníkem.

Opatrovník v oblasti zaměstnání opatrovance nijak nepodporuje. Nehájí jejich práva a zájmy, když neusiluje o to, aby roznos obědů (případně další pomocné práce v domově) vykonávali v rámci pracovního poměru.

C.4.3 Poskytování sociálních služeb a právo na nezávislý život

Opatrovník se má starat o naplnění práv opatrovanců a chránit jejich zájmy,²¹ a to i tehdy, pokud domov neplní své povinnosti vyplývající ze zákona o sociálních službách.²²

Podle Úmluvy má každý člověk s postižením právo na nezávislý život v komunitě. Tato zásada se promítá také do zákona o sociálních službách, kdy služby mají být poskytovány v co nejméně omezujícím prostředí a musí lidem umožnit v nejvyšší možné míře zapojení do běžného života společnosti.²³ Musí podporovat rozvoj jejich samostatnosti, motivovat je k takovým činnostem, které nevedou k dlouhodobému setrvávání nebo prohlubování nepříznivé sociální situace, a posilovat jejich sociální začleňování.²⁴

Občanský zákoník stanoví, že opatrovník má dbát také na to, aby způsob opatrovancova života nebyl v rozporu s jeho schopnostmi, a nelze-li tomu rozumně odporovat, aby odpovídal i jeho zvláštním představám a přáním.²⁵

21 Ustanovení § 466 odst. 1 občanského zákoníku.

22 Obdobnou povinnost má například orgán sociálně-právní ochrany dětí, jehož povinností je dohlížet nad dodržováním práv dětí v zařízeních, tedy např. i v domovech pro osoby se zdravotním postižením. Viz Zpráva veřejného ochránce práv o šetření ve věci nezl. Adély A. ze dne 1. listopadu 2023, [eso.ochrance.cz](https://www.eso.ochrance.cz).

23 Ustanovení § 38 zákona o sociálních službách.

24 Ustanovení § 2 zákona o sociálních službách.

25 Ustanovení § 467 odst. 2 občanského zákoníku.

Ze zákona o sociálních službách a standardů kvality pro domov vyplývá řada povinností a právo klientů na to, že služba bude poskytována kvalitně a s respektem k jejich právům. Podmínky v domově podrobně popisují ve zprávě z návštěvy, v níž konstatují řadu nedostatků.

Jelikož za stěžejní právo považují právo na nezávislý způsob života, považují za důležité zdůraznit nečinnost opatrovníka v této oblasti. Jak vyplývá ze zprávy z návštěvy, domov nepodporuje schopnosti a samostatnost klientů (viz například kapitoly 1.2 a 1.3 zprávy z návštěvy). Pracovnice pověřená výkonem opatrovnictví uvedla, že v okolí nejsou žádné služby s nižší mírou podpory a že *de facto* žádný opatrovanec by nezvládl žít mimo domov. Jejimi slovy, „je to jeho rodina“. Domněnku opatrovníka nelze podpořit žádným záznamem z dokumentace, kterou vede, ani z dokumentace, kterou vede domov (viz kapitolu 1.2.2 zprávy z návštěvy).

Neplnění povinností opatrovníka je v některých případech způsobeno neznalostí právní úpravy.

Pracovnice pověřená výkonem opatrovnictví uvedla, že pokud v rozsudku soudu není uvedeno nic k volebnímu právu, s matricárkou se dohodly, že člověk volit nebude.

Omezení výkonu volebního práva však musí být uvedeno přímo ve výroku rozsudku.²⁶

K možnosti opatrovanců hospodařit alespoň s minimální částkou (např. aby si mohli koupit zmrzlinu, limonádu apod.) pracovnice uvedla, že pokud je omezení svéprávnosti široké, opatrovanec si nemůže koupit nic. Stejný názor zastává domov (viz kapitolu 2.3.1 zprávy z návštěvy). Podle občanského zákoníku však **rozhodnutí o omezení svéprávnosti nezbavuje člověka práva samostatně právně jednat v běžných záležitostech každodenního života.²⁷**

Opatrovník nepodporuje opatrovance v tom, aby mohli žít s nižší mírou podpory, a ani v tomto ohledu nijak nehájí jejich práva vůči domovu. Jelikož opatrovník ani domov²⁸ neplní své povinnosti, zájmy a práva opatrovanců/klientů nehájí ve výsledku nikdo.

C.5 Vedení opatrovnického spisu

Dokumentace k výkonu veřejného opatrovnictví by měla být vedena tak, aby byla průkazná, zaznamenávala skutečný průběh opatrovnictví, mohla být předána (ať již jinému pracovníkovi či opatrovníkovi) a výkon veřejného opatrovnictví byl kontrolovatelný.²⁹ K tomu, aby opatrovník mohl plnit své povinnosti, musí mít o opatrovanci dostatek informací.

26 Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 15. února 2017, sp. zn. Cpjn 23/2016, uveřejněné pod č. 3/2017 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, [nsoud.cz](https://www.nsoud.cz).

27 Ustanovení § 64 občanského zákoníku.

28 Podle § 35 odst. 1 písm. j) zákona o sociálních službách má domov povinnost pomáhat klientům při uplatňování práv a oprávněných zájmů.

29 Krajský úřad Královéhradeckého kraje, *Metodika kontroly výkonu veřejného opatrovnictví*. Online, PDF. Královéhradecký kraj, 2020. Dostupné z <https://www.khk.cz/assets/poskytovatele/projekty/rozvoj-6/Methodika-kontroly-vykonu-verejneho-opatrovnictvi.pdf> [cit. 2024-4-23].

K žádoucímu způsobu vedení dokumentace opatrovanců odkazují na metodický materiál Ministerstva vnitra³⁰ nebo na metodické materiály krajských úřadů, které jsou veřejně dostupné.³¹

V dokumentaci opatrovanců nejsou žádné údaje týkající se toho, jak s nimi komunikovat, jaká jsou jejich přání, zájmy, potřeby, oblasti, v nichž jsou samostatní, a naopak ty, v nichž potřebují podporu. Chybí i informace o zdravotním stavu klientů.

Jak vyplývá z předchozích kapitol, v opatrovnických spisech nejsou informace potřebné k řádnému výkonu opatrovnictví.

D. Informace o dalším postupu

Zprávu zasílám starostovi Městyse Kovářská a podle § 18 odst. 1 zákona o veřejném ochránci práv žádám, aby se ve lhůtě 30 dnů od jejího doručení vyjádřil ke zjištěným pochybením a informoval mě o přijatých opatřeních k nápravě. Zpráva shrnuje mé dosavadní poznatky, které mohou být podkladem pro závěrečné stanovisko podle § 18 odst. 2 zákona o veřejném ochránci práv.

Brno 9. července 2024

JUDr. Vít Alexander Schorm
zástupce veřejného ochránce práv
(podepsáno elektronicky)

30 Ministerstvo vnitra, *Veřejné opatrovnictví. Praktický průvodce a rádce úředníka*, Online, PDF. Ministerstvo vnitra, 2019. Dostupné z <https://www.mvcr.cz/clanek/verejne-opatrovnictvi.aspx> [cit. 2024-3-4].

31 Např. Krajský úřad Královéhradeckého kraje, *Metodika výkonu veřejného opatrovnictví*, Online, PDF. 2017. Dostupné z https://www.khk.cz/assets/krajsky-urad/socialni-oblast/verejne-opatrovnictvi/Metodika-verejneho-opatrovnictvi_final_13_2_2018.pdf [cit. 2024-4-23].